

Labyrint- och pianotangentutskov i nordiskt klimat – erfarenheter från laboratorier och prototypanläggningar

James Yang
Vattenbyggnadshydraulik
Vattenfall R&D

Ett Energiforsk project:

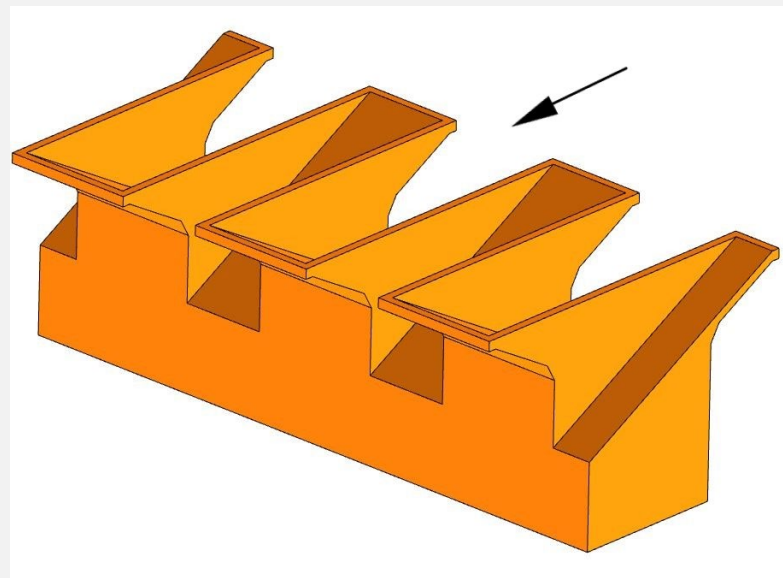
Labyrint- och pianotangentutskov i
nordiskt klimat – kunskapssammanställning

James Yang

(Erik Nordström, Jonas Persson)

Målsättning

Att samla in, sammanfatta
o utvärdera erfarenheter
från länder där relevant
dokumentation och data
finns;

Följande ingår i presentation

1. Kort introduktion
2. Genomförande
3. Avbördning av is
4. Avbördning av drivgods
5. Vinterförhållanden vid fuse gate
6. Vinterförhållanden vid labyrintutskov
7. Kommentarer

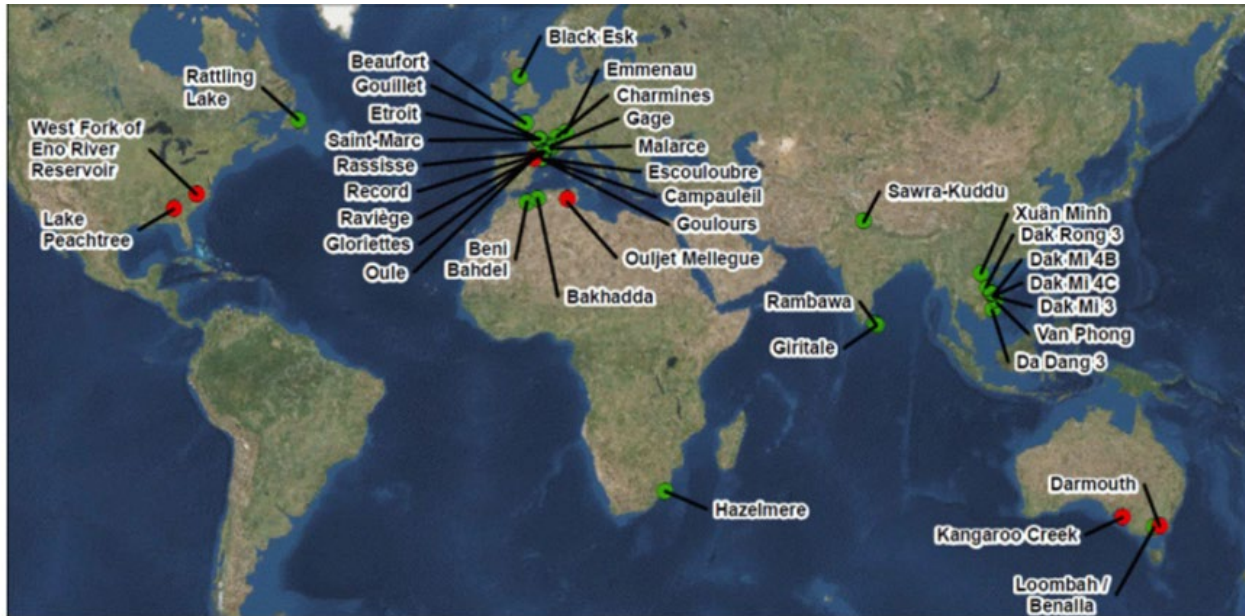

PKW

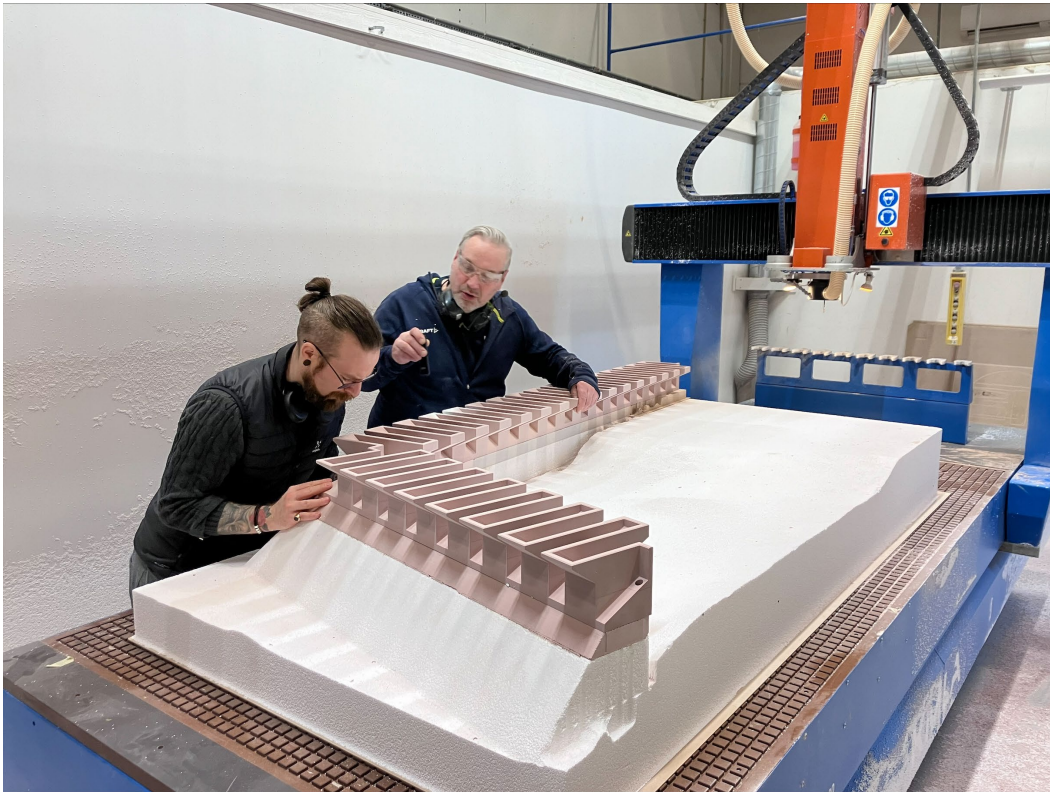
1. Introduktion

Koncept framtaget **2003** av Lempérière och Ouamane;
Första prototyp **2006** EDF (Goulours dam). 30+ världen över.

Ombyggnadsoption

1. Introduktion

Ingen skillnad görs mellan dem

Fuse gate

Kontakter o Litteratur

ICOLD och IAHR knutna kontakter inkluderar:

- EDF, Frankrike
- HydroPlus, USA
- Worthington Products
- NVE, Sweco, m.fl. i Norge
- Schnabel Engineering
- HEIA-FR, Schweiz
- Liege University, Belgien
- Utan State University
- Vietnam
- mm

Litteratur är från följande källor:

- IAHR-publikationer inkl. Journal of Hydraulic Research och Int. Symp. on Hydraulic Structures
- ICOLD-publikationer
- CDA
- ASCE-publikationer inkl. Journal of Hydraulic Engineering & Cold region Engineering,
- ASDSO- och USSD-publikationer
- Journal Cold Regions Science & Technology
- Journal Hydropower & Dams
- Journal Intl. Power & Dam Construction
- MDPI Water
- Conference proceedings Labyrinth & PK Weir 2011, 2013 and 2017
- Övriga källor

Insamlade publikationer

Publikationer om isproblematik är otaliga; endast de artiklar som är **direkt** kopplade till labyrintutskov, pianoutskov o *fuse gate* är inhämtade

Isforskning 70–80-talet

Istryck & islaster

Ingevald 1963

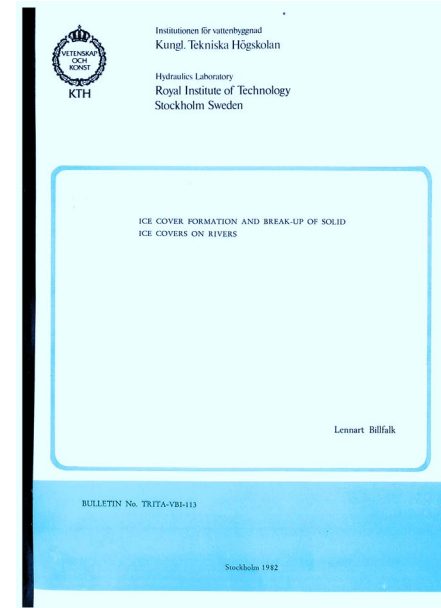
Bergdahl och Wernersson (1978)

Billfalk 1979

Billfalk and Lif 1985

↓
Hellgren, Nordström etc

**Islaster o genomfrusen betong
behandlas ej i projektet**

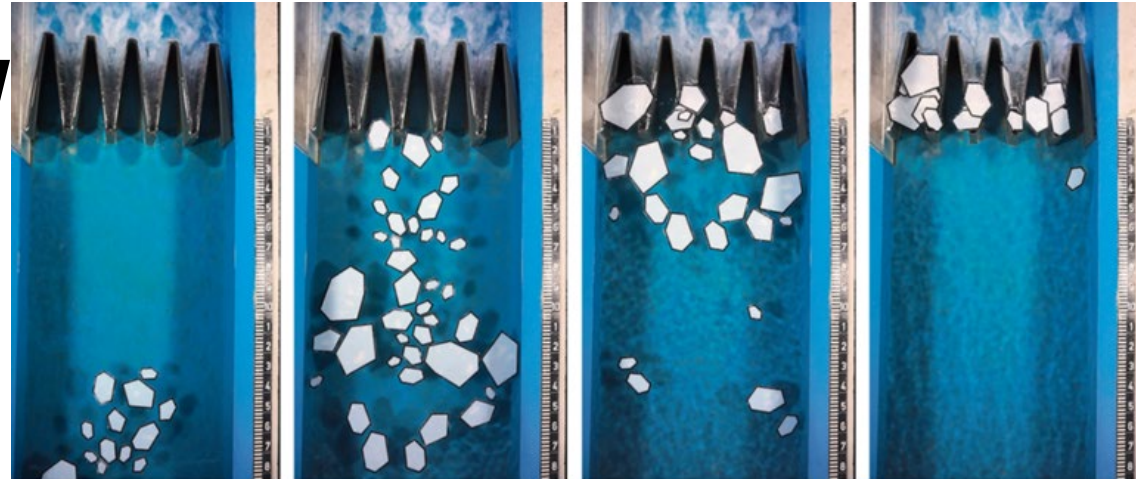

Samma tjocklek, olika stora, olika utseenden

1. Samling av isflak i magasinet

2. Isflak på krönet

3. Isflak över PKW
(vattendjup – tjocklek)

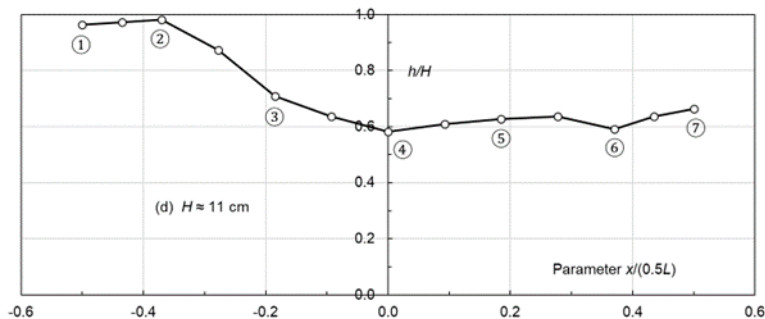
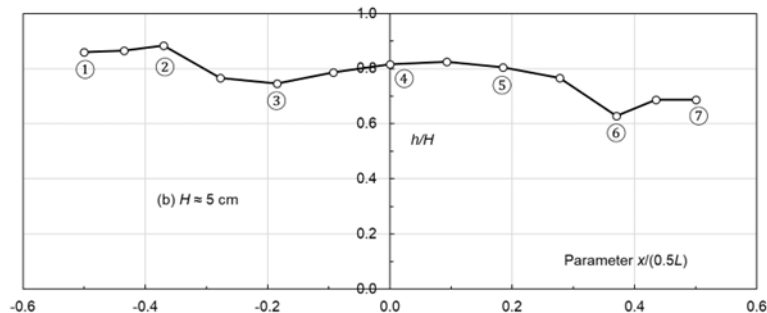

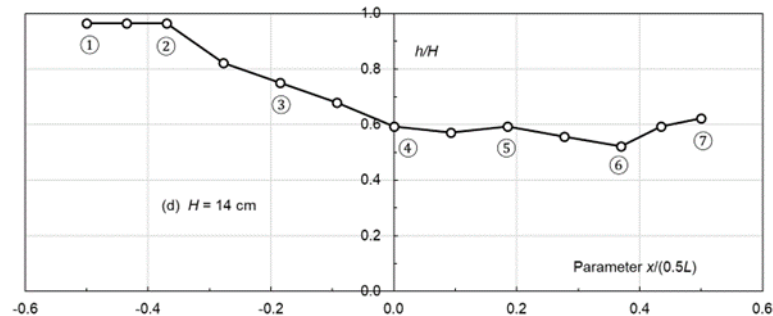
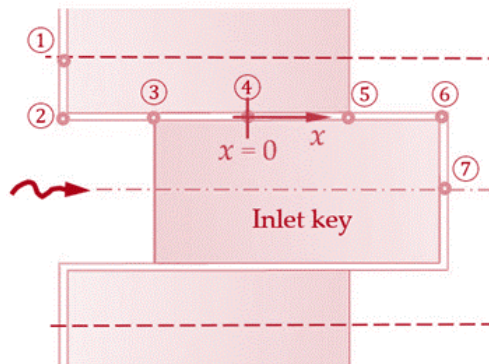
Vattendjup På krönet

3. Avbördning av is

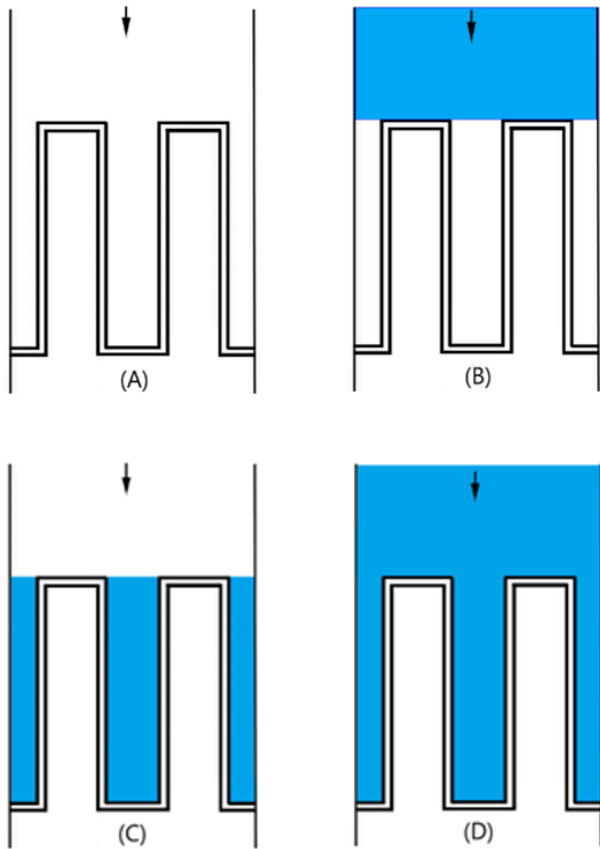

$H > 2T$

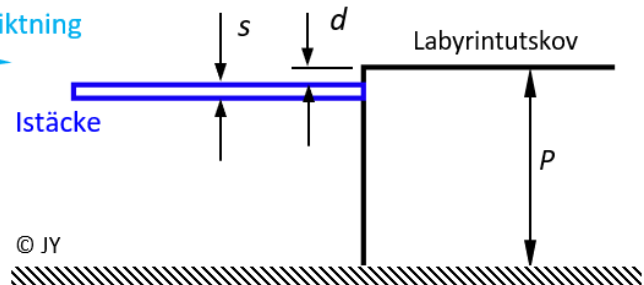

Avbördning vid istäcke

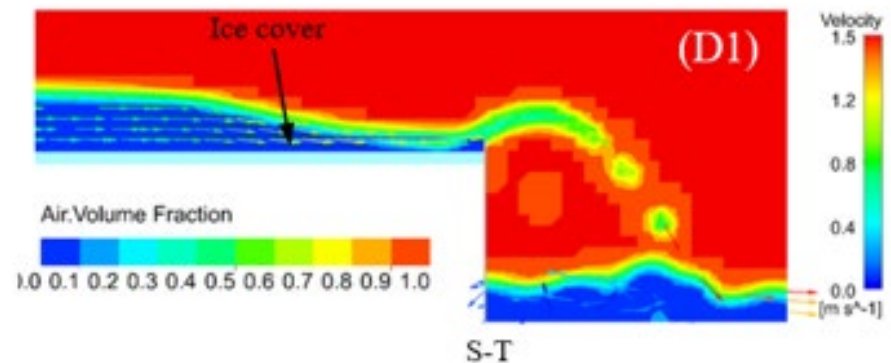
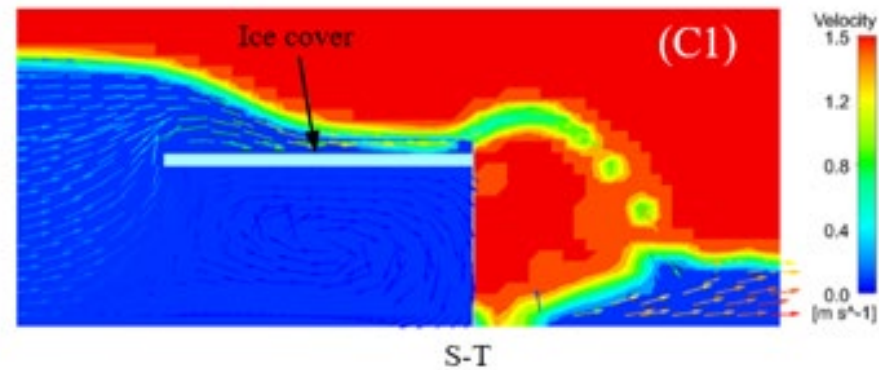
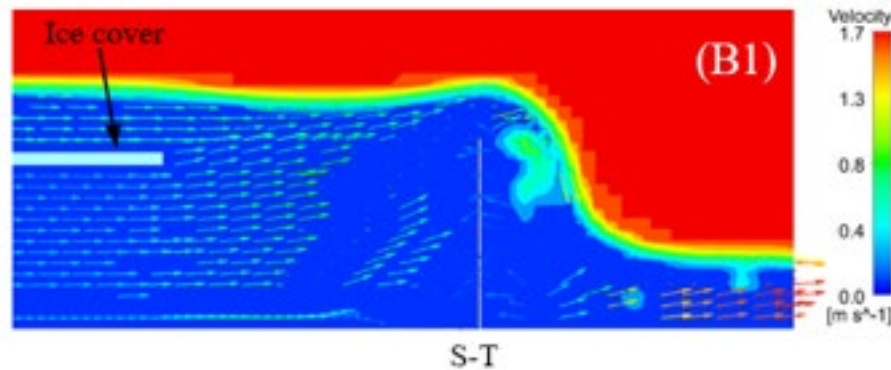
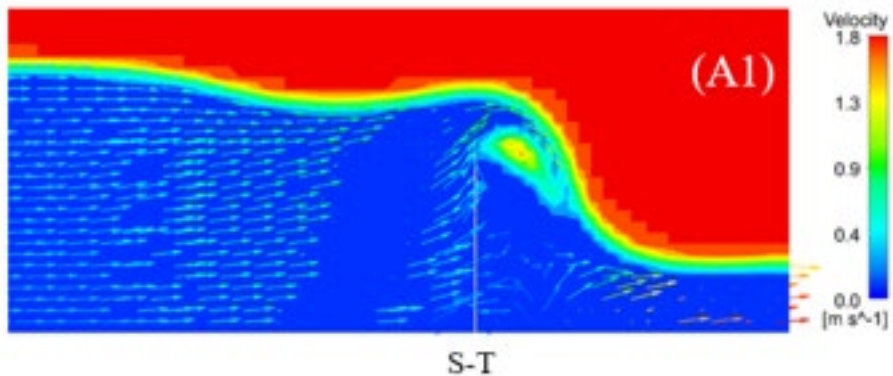
3. Avbördning av is

Flödesriktning
→

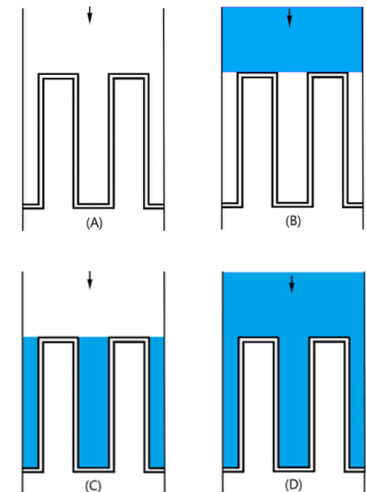
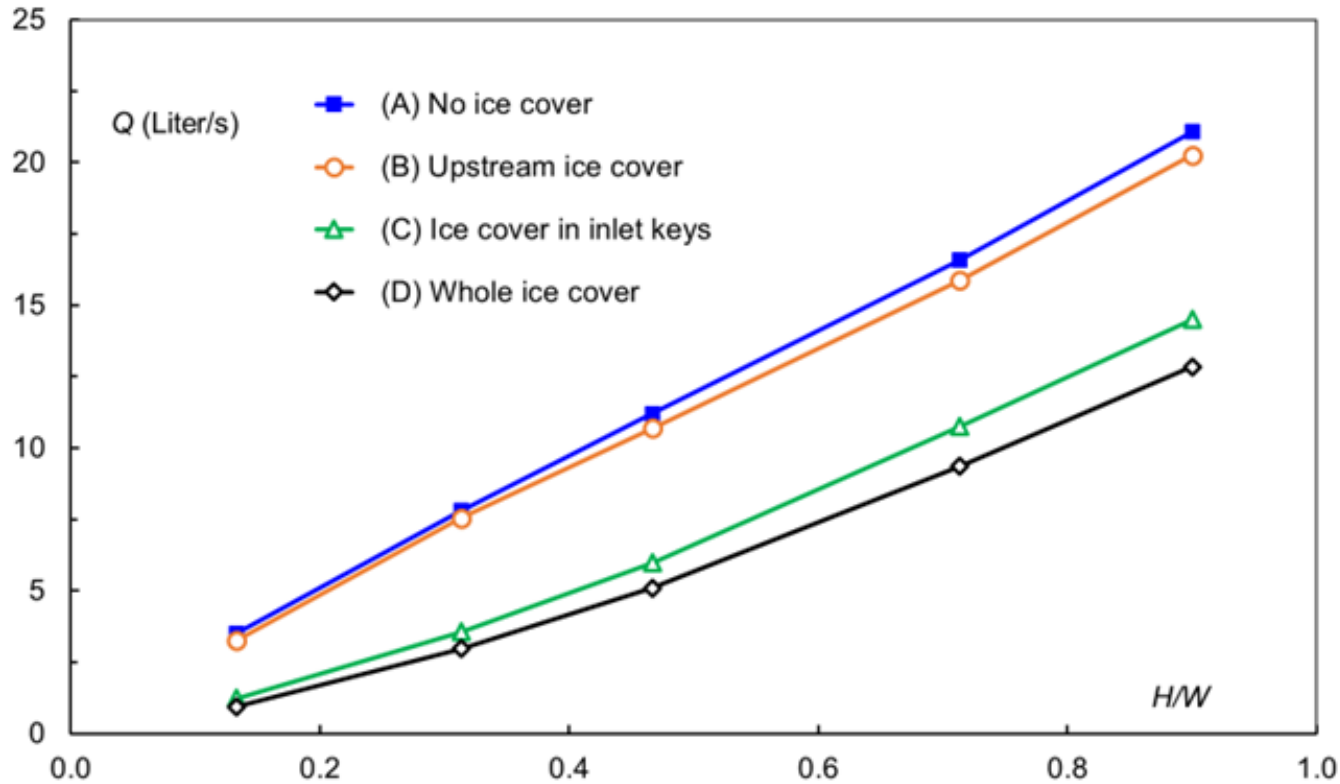

3. Avbördning av is

3. Avbördning av is

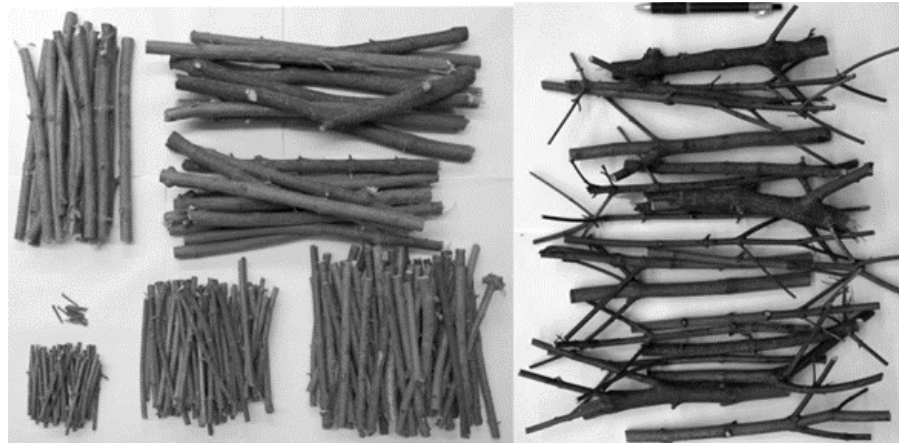

**Inga incidenter har
avrappporterats eller
beskrivits**

Modellförsök

4. Avbördning av Drivgods

Prototyp

4. Avbördning av Drivgods

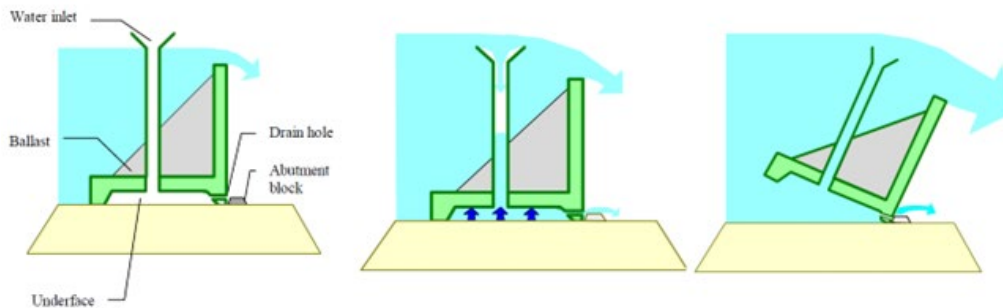

**Inga större incidenter har
avrappoterats**

EDF är väldigt nöjt

- En annan typ av utskov finns ofta vid sidan av PKW
- Hur drivgods rör sig beror på strömbilden o ytvattnets hastighet
- Drivgodsläns

Fuse gate - fälttester

Dammen **Khrorbrovskaya** under vinterförhållanden (två stränga vintrar)

Data

- 12 mil norr om Moskva
- 8 mm plåt
- Varje lucka 6 ton
- Temp. ned till $-20/-29^{\circ}$
- Isens tjocklek 51–61 cm
- Komplet instrumentering
- Testperiod under 2 år

dec.

Temp över noll grad

Februari

Labyrintutskov

Början av vintern

6. Vinterförhållanden vid labyrintutskov

Mitten av vintern

Temp över noll

6. Vinterförhållanden vid labyrintutskov

- Passiva strukturer, utan rörliga delar, begränsad höjd
- Inga avrapporterade incidenter
- Avbördning av isflak, ingen risk
- Avbördning av drivgods, kan blir problem (större träd med rotsystem i kombination med begränsat överfallshöjd)
- Stabilitet under vinterförhållanden

